

Bruselj, 17.3.2021
COM(2021) 129 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU
IN SVETU**

Skupna pot do varnega in trajnega ponovnega odprtja

1 UVOD

V naslednjih nekaj mesecih pandemije COVID-19 bo potrebna skrb za uravnoteženost. Virus je še vedno velika grožnja za ves svet. Državljeni in državljanke ter zdravstveni sistemi EU so še naprej pod pritiskom, saj nove različice povzročajo nove primere. Obenem upravičeno pričakujemo znatno zmanjšanje razširjenosti virusa, kar bo povečalo možnosti za odpravo omejitev, ki negativno vplivajo tako na državljane kot na gospodarstvo. V tem sporočilu je načrtana prihodnja pot, ki naj bi temeljila na uravnoteženih politikah in skupnem pristopu na ravni EU, in poudarjeno, kaj moramo storiti, da bi lahko čim prej spet zaživel evropski način življenja na varen in vzdržen način ter z obvladovanjem virusa.

Za obvladovanje pandemije COVID-19 so bile potrebne številne omejitve, kakršnih prej nismo poznali. Te omejitve imajo še naprej velike, celo čedalje večje posledice za posameznike, družine, skupnosti in podjetja. Zaradi tveganja, ki izhaja iz novih različic, so nekatere države članice razširile obstoječe omejitve ali uvedle nove, kar je povzročilo motnje v dobavnih verigah in za državljane. Po vsem enotnem trgu je treba ustvariti pogoje, ki bodo omogočili varno in usklajeno ponovno odprtje, da bodo državljani lahko v celoti uživali svoje pravice ter bo mogoče nadaljevati gospodarske in družbene dejavnosti. To bo zagotovilo trdne javnozdravstvene temelje, na podlagi katerih bomo lahko začeli z okrevanjem, ki ga državljani in podjetja nujno potrebujejo.

Državljeni in državljanke EU upravičeno pričakujejo, da se bo stanje izboljšalo, zlasti zaradi cepljenja. Cepljenje je naše glavno sredstvo za boj proti virusu in že zdaj obstajajo jasni dokazi o visoki ravni zaščite pred boleznijo med cepljenimi skupinami prebivalstva. Naložbe EU in držav članic v razvoj in proizvodnjo cepiv v letu 2020 ter trenutni ukrepi za okrepitev proizvodnje in dobave cepiv v EU se obrestujejo. Dobava cepiv se bo povečala v vseh državah članicah, in sicer se v drugem četrtletju leta 2021 pričakuje 300 milijonov odmerkov trenutno odobrenih cepiv. Hitra in učinkovita uvedba teh cepiv v državah članicah bo ključno gonilo za zmanjšanje števila novih primerov ter s tem za določitev, kdaj in kako bo mogoče odpraviti omejitve. Obenem bosta higiena in omejevanje fizičnih stikov ostala bistvena ukrepa za obvladovanje virusa, dokler ne bo dosežena visoka stopnja precepljenosti.

Pri odpravljanju omejitev moramo upoštevati izkušnje iz leta 2020 in se izogniti dodatnim posledicam hitrega uvajanja in odpravljanja omejitev. Vsi ukrepi za ponovno odprtje morajo biti vzdržni, da se povrne zaupanje državljanek in državljanov ter zagotovi trdna podlaga za okrevanje. Eden od ključnih korakov je Inkubator HERA, ki se posebej osredotoča na tveganje, da bi nove različice povzročile ponovni izbruh virusa in omejile učinek cepiv¹.

To sporočilo države članice poziva, naj sprejmejo usklajen pristop k varnemu ponovnemu odprtju, ter navaja ukrepe in orodja za doseg tega skupnega cilja. Ukrepi za ponovno odprtje bodo učinkovitejši in prepričljivejši, če bodo sprejeti v okviru pristopa po vsej EU za varno in vzdržno ponovno odprtje, ki spodbuja cilj odprave omejitev na podlagi skupnega sklopa ukrepov, temelječih na jasnem razumevanju, kako zagotoviti in ohraniti učinkovito zajezitev virusa. Če države članice ne bodo sodelovale, bo ponovno odprtje bolj zamudno, dražje in manj

---

¹ „Inkubator HERA: Skupno predvidevanje grožnje zaradi različic COVID-19“ (COM(2021) 78 z dne 17. februarja 2021).

vzdržno. Usklajeno ponovno odprtje poleg tega zagotavlja kontinuiteto notranjega trga, ki je neločljivo povezan z gospodarskim in družbenim življenjem Evropejcev in Evropejk ter vseh, s katerimi so ti v stiku – bodisi v okviru trgovine in gospodarstva bodisi prek mobilnosti. Naša soodvisnost pomeni, da imajo v primeru omejitev v nekaterih državah članicah druge države članice le omejene možnosti za uspešno ponovno odprtje.

Prizadevanja v EU morajo napredovati v skladu z napredkom na svetovni ravni. EU je zavezana odprtosti, kar bo gonilo njenega pristopa za postopno ponovno vzpostavitev odprtih družb in gospodarstev. Ta globalni izziv je mogoče rešiti le z globalnim pristopom, skupne globalne rešitve pa so najboljši način za zagotovitev vzdržnega okrevanja.

2 SKUPNA PRIZADEVANJA ZA PONOVO ODPRTJE

Epidemiološke razmere se razlikujejo tako po EU kot znotraj držav članic, to pa velja tudi za ukrepe, sprejete za omejitev širjenja virusa. Toda ena od doslej pridobljenih izkušenj je, da ima zaradi naše soodvisnosti uvedba omejitev v enem delu EU posledice za vse. Lahko pričakujemo, da bo enako veljalo tudi za rahljanje teh omejitev. Zato je potreben skupen pristop za usmerjanje ukrepov po vsej EU.

Različne omejitve, ki so jih vlade držav članic uvedle v zvezi z gibanjem in potovanji, druženjem s prijatelji in družino, šolami in univerzami, trgovinami, kulturnimi prizorišči, restavracijami in bari, so imele ključno vlogo pri obvladovanju virusa. Odločitve o časovnem razporedu in kombinaciji takih omejitev so bile sprejete v odziv na razširjenost virusa, po drugi strani pa so tudi vplivale nanjo. Izkušnje iz preteklega leta so pokazale prednosti proaktivnega obvladovanja razmer v primerjavi z odzivanjem na razmere, ki uhajajo izpod nadzora. Enako je opaziti pri sprotni oceni učinka cepljenja na prekinjanje verig prenosa in zmanjševanje števila okužb. Z dokazi podprto sprejemanje odločitev na podlagi zanesljivih epidemioloških kazalnikov bo ključno pri določanju pravega trenutka za odprtje, ko bo virus zadostno obvladan, da bo mogoče sproščanje, tako da omejitve ne bodo trajale dlje, kot je potrebno.

Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) je danes določil okvir za pomoč državam članicam pri sprejemanju takih odločitev. Ta pristop bi opredelil različne stopnje, ki odražajo epidemiološke razmere v vsaki državi članici. Omogočal bi simulacije, ki bi prikazovale, koliko manevrskega prostora ima vsaka država članica pri rahljanju ukrepov za odziv, ne da bi pri tem tvegala preobrat pri širjenju virusa. Jasni okvirni epidemiološki pragi bodo pripomogli k usklajevanju, predvidljivosti in preglednosti. Jasnejša znanstvena podlaga² bo ob pospešenem cepljenju pomagala razumeti in upravljati povezavo med odpravljanjem ukrepov ter učinkom na incidenco COVID-19 in z njim povezano smrtnostjo. Interaktivno digitalno orodje, ki ga je razvil ECDC, bo začelo delovati z aprilom, ko bo tudi na voljo za uporabo v državah članicah³. Posamezne države članice bodo še naprej sprejemale različne odločitve o tem, katere omejitve uporabiti in odpraviti v različnih trenutkih. Okvir jim bo v pomoč pri

---

² Zbirka orodij za analizo scenarijev v zvezi s COVID-19, ki jo je pripravilo Skupno raziskovalno središče Komisije, že zagotavlja interaktivna orodja za simulacijo učinkov strategij cepljenja v kombinaciji z različnimi ukrepi na nacionalni in regionalni ravni.

³ To orodje bi bilo zasnovano tako, da bodo nosilci odločitev in strokovnjaki za javno zdravje v državah članicah lahko uporabili bodisi lastne ocene učinkovitega reprodukcijskega števila in precepljenosti bodisi ocene ECDC.

prednostnem razvrščanju teh odločitev, saj bo zagotavljal skupno razumevanje verjetnega učinka.

Uporaba skupne podlage v obliki dogovorjenega okvira bo prav tako pripomogla k napredku, ki bo temeljil na medsebojnem zaupanju med državami članicami. V nasprotnem primeru bi previdnost držav članic zaradi morebitnih učinkov razmer v drugih državah članicah zavirala ponovno odprtje. Komisija države članice poziva, naj potrdijo ta pristop in hitro ukrepajo.

Skupni okvir lahko tudi poveča zaupanje državljanek in državljanov v sprejete odločitve, kar je bistvenega pomena v času slabšega upoštevanja ukrepov, ki je rezultat pandemične utrujenosti ali prevelike brezskrbnosti zaradi napredkov pri cepljenju. Prav tako je sodelovanje ključnega pomena za zagotavljanje objektivnih informacij in s tem za boj proti poplavi dezinformacij, ki zavirajo učinkovite kampanje cepljenja.

3 VARNO PONOVRNO ODPRTJE

Varna ponovna vzpostavitev prostega gibanja

Za državljane in državljanke EU bo pomemben del odprave omejitev možnost ponovnega uveljavljanja pravice do prostega gibanja in drugih temeljnih pravic po vsej EU. Ob zadostnem izboljšanju epidemioloških razmer bo usklajen pristop k prostemu gibanju zagotovilo, da ponovno odprtje ne bo pomenilo slabšega obvladovanja virusa. Državljanji morajo tudi imeti možnost povsem nediskriminatornega uveljavljanja svojih pravic.

Komisija sprejema zakonodajni predlog o vzpostavitvi skupnega okvira za **digitalna zelena potrdila** o cepljenju, testu ali preboleli bolezni. S tem bo oblikovan pristop na ravni EU k izdajanju, preverjanju in priznavanju takih potrdil, ki bodo imetnikom pomagali uveljavljati pravico do prostega gibanja v EU ter olajšali odpravo omejitev, vzpostavljenih zaradi COVID-19, v skladu s pravom EU. Vsem državljanekam in državljanom EU ter njihovim družinskim članom bo omogočil, da prejmejo varno in interoperabilno potrdilo. Vse države članice bi, kadar je to ustrezno, potrdilo priznale kot zadostno dokazilo za izvzetje iz omejitev prostega gibanja, vzpostavljenih za omejitve širjenja COVID-19, kot so zahteve glede karantene ali testiranja. Pomembno je poudariti, da je treba potovanje omogočiti tudi ljudem brez takega potrdila in da potrdilo ni predpogoj za uveljavljanje pravice do prostega gibanja ali drugih temeljnih pravic. Potrdila morajo biti vredna zaupanja, da bi bila sprejeta. Lahko bi se uporabljala za ugotavljanje, ali ljudje lahko potujejo, ne da bi zanje veljale morebitne začasne omejitve, uvedene za zmanjšanje širjenja virusa, kot sta testiranje ob prihodu in karantena. Sveženj bo zajemal tudi državljane in državljanke tretjih držav, ki se zakonito zadržujejo ali prebivajo v EU.

Pri danes predstavljenem predlogu gre za prožen in enostaven instrument, ki bo na voljo v digitalni in papirni obliki. Organom v eni državi članici bo omogočil, da po potrebi hitro, varno in enostavno preverijo potrdilo, izdano v drugi državi članici. Pri tem bi se uporabila zgolj minimalna količina potrebnih podatkov (na primer datum cepljenja in uporabljeno cepivo ali datum testa na COVID-19). Predlog je treba hitro preučiti in sprejeti v Evropskem parlamentu in Svetu, da bomo pripravljeni na povečanje števila potovanj poleti. Komisija bo v bližnji prihodnosti preučila tudi, ali bi morala predlagati spremembe priporočila o usklajenem pristopu k

omejevanju prostega gibanja⁴. V vsakem primeru bi se morale še naprej uporabljati vse izjeme za nujna potovanja, kot so izjeme, priporočene za sezonske in obmejne delavce ter delavce v prevozništvu. Prav tako je treba, kadar koli se kot skrajni ukrep začasno ponovno uvede nadzor na notranjih mejah, še naprej v celoti uporabljati načela „zelenih vozniških pasov“ za tovarniški promet.

Izvajanje zakonodaje o digitalnih zelenih potrdilih mora biti skladno s **tehničnim okvirom**, ki bo določen na ravni EU in ga bodo vzpostavile države članice. Ta okvir bi moral zagotoviti interoperabilnost in popolno skladnost z varstvom osebnih podatkov. Zastaviti bi si bilo treba cilj, da se to delo dokonča in sistem vzpostavi do sredine junija. Tehnični okvir bo upošteval svetovna prizadevanja za sprostitev omejitev potovanj: že od začetka je treba upoštevati interoperabilnost s sistemi, ki se razvijajo v okviru Svetovne zdravstvene organizacije (SZO). Tehnični okvir bo vključeval tudi možnost razširitve na združljiva potrdila, izdana v tretjih državah. Predlog za digitalna zelena potrdila je dovolj prožen, da bo mogoče upoštevati nove znanstvene dokaze in smernice, oblikovane na podlagi ugotovitev o učinku cepljenja, posledicah novih različic in obsegu imunosti ljudi, ki so okrevali po okužbi.

Komisija sprejema tudi povezan predlog, ki obravnava izdajanje digitalnih zelenih potrdil državljanom in državljanom tretjih držav, ki se zakonito zadržujejo ali prebivajo v državah članicah in imajo pravico do potovanja znotraj EU⁵. Če imajo taki državljani tretje države potrdilo, ki je dovolj zanesljivo dokazilo o cepljenju ali je bilo izdano v okviru sistema, ki je interoperabilen z okvirom zaupanja digitalnega zelenega potrdila, bi to olajšalo potovanje znotraj EU.

Pomemben del ponovnega odprtja bo omogočiti varno potovanje državljanov in državljanek tretjih držav v EU. **Turistična in druga potovanja iz držav zunaj EU** so pomemben element odprtosti EU, zato bi moral zanje veljati isti cilj varnega odprtja kot za druge dejavnosti. Okvir je bil že vzpostavljen s priporočilom, v katerem so opredeljene države z dovolj dobrimi epidemiološkimi razmerami, da so iz njih mogoča nenujna potovanja v EU⁶. Svet bi moral še naprej pozorno spremljati stanje v državah zunaj EU, zlasti kadar je opaziti trajno zmanjšanje incidence COVID-19, na primer z obsežnim cepljenjem z dokazano učinkovitimi cepivi. Še en pomemben dejavnik je nizka raven zaskrbljujočih različic v določeni tretji državi.

Komisija bo v bližnji prihodnosti pozorno spremljala izvajanje priporočila in predlagala spremembe v skladu z razvojem na tem področju. To bi lahko vključevalo spremembe za usklajevanje priporočila z digitalnim zelenim potrdilom in pobudami, ki jih na svetovni ravni sprejme SZO ali Mednarodna organizacija civilnega letalstva, kar bi v doglednem času lahko olajšalo prilagajanje omejitev v primerih, ko potniki iz tretjih držav lahko predložijo potrdila o ustreznem statusu glede COVID-19, izdana v okviru sistema, ki se šteje za dovolj zanesljivega ali interoperabilnega z digitalnim zelenim potrdilom, ko bo ta na voljo v državah članicah EU. Vzporedno s tem Komisija tesno sodeluje z mednarodnimi organizacijami, vključno z

---

⁴ Priporočilo Sveta (EU) 2020/1475 z dne 13. oktobra 2020 o usklajenem pristopu k omejevanju prostega gibanja v odziv na pandemijo COVID-19.

⁵ Na podlagi člena 77 PDEU (schengenska pravna podlaga).

⁶ Priporočilo Sveta (EU) 2020/912 z dne 30. junija 2020 o začasni omejitvi nenujnih potovanj v EU in morebitni odpravi te omejitve.

Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj⁷, Svetovno turistično organizacijo Združenih narodov⁸ in delovno skupino za turizem skupine G20, na področju vzdržnega ponovnega zagona in okrevanja svetovnega turizma.

Uporabo digitalnega zelenega potrdila bi morale spremljati jasno in pregledno obveščanje državljanov, pri čemer bi bilo treba pojasniti njegov obseg, uporabo in zaščitne ukrepe za varstvo osebnih podatkov ter državljanom in državljkam zagotoviti, da gre zgolj za orodje, ki naj bi bilo v pomoč pri polnem uveljavljanju pravice do prostega gibanja.

Smernice o testiranju in karanteni za potnike⁹ bodo posodobljene, da se spodbudi bolj usklajen in predvidljiv pristop k ukrepom na mejah, ki bo potnikom in izvajalcem prevoznih storitev bolj razumljiv.

Testiranje in sledenje kot orodji za pomoč pri odpiranju

Samo uspešno cepljenje ne bo izkoreninilo virusa. Še vedno bo treba spremljati epidemiološke razmere in se odzivati nanje, zato bosta testiranje in sledenje stikom še naprej bistveni orodji. To bo zlasti pomembno v fazi ponovnega odprtja, da se zagotovi hitro odkrivanje morebitnih novih izbruhov.

EU je objavila smernice za podporo razvoju in izvajanju strategij testiranja po vsej EU ter priporočila za podporo skupnemu pristopu k uporabi, potrjevanju in vzajemnem priznavanju različnih testov¹⁰. Države članice v Odboru za zdravstveno varnost redno razpravljajo o strategijah testiranja in novih testih, ki vstopajo na trg. Odbor za zdravstveno varnost se je dogovoril tudi o skupnem seznamu hitrih antigenih testov za diagnosticiranje COVID-19 in izboru hitrih antigenih testov, katerih rezultate bodo države članice vzajemno priznavale¹¹. Poleg tega Komisija zdaj državam članicam zagotavlja 20 milijonov hitrih antigenih testov¹². Točnost in razpoložljivost hitrih antigenih testov se še naprej izboljšujeta, zato se taki testi vse pogosteje uporabljajo in so koristni pri omogočanju opravljanja storitev in varnih potovanj.

Na trg vstopajo tudi *samotesti* na COVID-19 (kompleti za samoodzem brisa in kompleti za samotestiranje). Komisija in ECDC jih pregledujeta. ECDC bo danes objavil tehnične smernice o samotestih na COVID-19, ki med drugim vključujejo podrobnejše informacije o njihovi razpoložljivosti in morebitnih učinkih na izvajanje ukrepov za preprečevanje in obvladovanje, njihovi klinični učinkovitosti v primerjavi s testi RT-PCR, ki so trenutno zlati standard, posledicah za poročanje in epidemiološko spremljanje ter nastavitvah za njihovo ustrezno

---

⁷ <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-international-mobility-and-trade-in-services-the-road-to-recovery-ec716823/>.

⁸ <https://www.unwto.org/unwto-convenes-global-tourism-crisis-committee>.

⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/guidelines-covid-19-testing-and-quarantine-air-travellers>.

¹⁰ Priporočilo Komisije (EU) 2020/1595 z dne 28. oktobra 2020 o strategijah testiranja na COVID-19, vključno s hitrimi antigenimi testi (C/2020/7502).

¹¹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/preparedness_response/docs/covid-19_rat_common-list_en.pdf.

¹² Komisija je 18. decembra 2020 podpisala tudi okvirno pogodbo z družbama Abbott in Roche, s katero je omogočila nakup več kot 20 milijonov hitrih antigenih testov v vrednosti do 100 milijonov evrov, ki se financira iz instrumenta za nujno pomoč (ESI).

uporabo. Komisija prek Odbora za zdravstveno varnost spremlja, če in kako države uporabljajo hitre antigenske samoteste ali razmišljajo o njihovi uporabi.

Eden od pomembnih načinov testiranja je sledenje virusu in njegovim različicam v odpadnih vodah. To lahko hitro in na cenovno ugoden način zagotovi informacije o prisotnosti virusa in s tem o morebitnem ponovnem izbruhu. Z monitoringom zgolj 6 000 mest za zbiranje odpadnih voda je mogoče spremljati 70 % prebivalstva EU. Nadzor odpadnih voda se lahko uporablja za namene preprečevanja ali zgodnjega opozarjanja, saj odkritje virusa v odpadni vodi kaže na možnost ponovnega izbruha. Podobno bi odsotnost virusa v odpadni vodi lahko pomenila, da med prebivalstvom na določenem območju obstaja manjše tveganje in da so ukrepi, sprejeti za omejevanje prenosa virusa, učinkoviti. Zato je ključnega pomena, da države članice vzpostavijo učinkovite sisteme za nadzor odpadnih voda in zagotovijo, da se ustrezni podatki nemudoma posredujejo pristojnim zdravstvenim organom.

Komisija je danes sprejela priporočilo za podporo usklajenemu pristopu k uporabi *monitoringa odpadnih voda* za spremljanje COVID-19 in njegovih različic¹³. Priporočilo temelji na znanju in izkušnjah držav članic ter vključuje posebne smernice glede zasnove in upravljanja mreže za nadzor odpadnih voda za hitro posredovanje podatkov zdravstvenim organom. Spodbudilo bo uporabo skupnih metod za vzorčenje, testiranje in analizo podatkov, kar bo podprla evropska platforma za izmenjavo. Na voljo bodo finančna sredstva za podporo razvoju usklajenih strategij monitoringa in nadzora odpadnih voda po vsej EU ter za dolgoročno okrepitev zmogljivosti držav članic in partnerskih držav.

Testiranje samo po sebi ne obvladuje nalezljivih bolezni. Treba ga je spremljati in učinkovito uporabljati. Medtem ko se splošne razmere izboljšujejo, ima sledenje ključno vlogo pri zagotavljanju varnega odprtja, ko učinkovita zaježitev bolj izoliranih izbruhov postane še posebej dragocena. *Mobilne aplikacije za sledenje stikom* lahko z dopolnjevanjem tradicionalnega ročnega sledenja stikom pomagajo prekiniti verige prenosa in reševati življenja. Glede na povečano prenosljivost različic je pomembno, da se parametri, uporabljeni v aplikacijah, v sodelovanju z ECDC in nacionalnimi organi pregledajo in po potrebi prilagodijo. Komisija bo države članice podpirala pri preučitvi dodatnih funkcij za okrepitev aplikacij za sledenje stikom ter spodbujanju njihovega uvajanja in uporabe. Te dodatne funkcije bi lahko na primer vključevale nadzorno ploščo z najnovejšimi informacijami o stanju javnega zdravja in izvajanju kampanj cepljenja oz. z obvestili za uporabnike o njihovi pretekli prisotnosti na dogodku ali kraju, kjer so bili ugotovljeni potrjeni primeri COVID-19.

Države članice prek nacionalnih *obrazcev za lokalizacijo potnikov* zbirajo tudi podatke o čezmejnih potnikih, ki vstopajo na njihovo ozemlje. Izmenjava podatkov med organi držav članic za sledenje stikom je lahko zlasti pomembna, kadar potniki prečkajo meje v neposredni bližini drugih potnikov, na primer na letalih ali vlakih. Komisija je razvila platformo, ki omogoča izmenjavo podatkov med sistemi držav članic za obrazce za lokalizacijo potnikov.

Da bi lahko države članice izmenjevale zadevne podatke o potnikih prek platforme za izmenjavo, bo Komisija objavila osnutek ukrepov za zagotovitev, da bo do začetka poletne potovalne sezone

---

¹³ C(2021) 1925.

zakonita obdelava osebnih podatkov določena na pravni podlagi EU¹⁴. S tem bodo določeni omejen in dobro opredeljen nabor podatkov za izmenjavo ter vloge in odgovornosti različnih uporabnikov.

Za države članice, ki nimajo vzpostavljenega digitalnega sistema za obrazce za lokalizacijo potnikov, so bile v okviru skupnega ukrepa EU Healthy Gateways razvite digitalna platforma EU za obrazce za lokalizacijo potnikov kot enotna vstopna točka in storitve gostovanja v oblaku, ki omogočajo shranjevanje obrazcev za lokalizacijo potnikov. Obe platformi, in sicer platforma za izmenjavo obrazcev za lokalizacijo potnikov in digitalna platforma EU za obrazce za lokalizacijo potnikov, sta dopolnjujoča se in medsebojno povezana projekta. Ti orodji bosta omogočili hitrejšo in učinkovitejšo sledenje stikom pri čezmejnih potnikih.

Kako še naprej obvladovati virus: terapevtiki in medicinska oprema

Razvoj **terapevtskega zdravljenja** je pripomogel k reševanju življenj, pospeševanju okrevanja in skrajšanju hospitalizacije, vse v korist bolnikov in preobremenjenih zdravstvenih sistemov. Komisija uporablja številne instrumente, vključno s skupnim javnim naročanjem, za zagotovitev dostopa držav članic do omejenega števila terapevtskih zdravljenj, ki se trenutno uporabljajo za zdravljenje COVID-19, pa tudi raziskovalne programe. Potrebni so številnejši in hitrejši ukrepi. **Skupna strategija EU na področju terapevtikov** je načrtovana za sredino aprila. Podobno kot pri pristopu, ki se uspešno uporablja pri cepivih, bo cilj te strategije pospešiti raziskave in proizvodnjo, tako da države članice lahko imajo dostop do dragocenih zdravljenj v potrebnem obsegu in s potrebno hitrostjo. Uporabljeni bodo prožnejši regulativni ukrepi za terapevtike, kot so poenostavitve pri označevanju, da se zagotovi hitra oskrba v velikem obsegu med pandemijo.

Tehnologija se lahko uporablja tudi na druge načine. **Roboti za ultravijolično razkuževanje** lahko sobo za bolnike standardne velikosti razkužijo z ultravijolično svetlobo kar v 10 minutah, eno polnjenje pa zadostuje za najmanj 18 sob. Pomagajo lahko zagotoviti sterilno okolje v bolnišnicah brez izpostavljanja osebja nepotrebnemu tveganju. Pripravlja se program v vrednosti 12 milijonov evrov za nakup vsaj 200 robotov in njihovo uporabo v državah članicah, pri čemer bodo roboti dejansko dostavljeni že v letu 2021.

Pomoč najbolj prizadetim sektorjem pri pripravah na varno ponovno odprtje

Nekateri najbolj dinamični evropski sektorji, kot so turizem, kultura in promet, so med tistimi sektorji, ki jih je pandemija najbolj prizadela. Čim več lahko storimo v pomoč tem sektorjem pri varnem ponovnem odprtju za delavce, delavke¹⁵ in javnost ter na način, ki zagotavlja zaupanje, tem hitreje ti sektorji, v katerih so mnoga podjetja zelo ogrožena in od katerih so odvisna številna delovna mesta, lahko začnejo okrevati.

Evropski **turistični** ekosistem se sooča s hudimi motnjami. V 12 državah članicah turizem ustvari med 25 % in 10 % nacionalnega BDP, štiri države članice EU pa so bile leta 2019 med desetimi najbolj priljubljenimi turističnimi destinacijami na svetu v smislu mednarodnih prihodov in prihodkov. S 70-odstotnim zmanjšanjem prihodkov v letu 2020 in z 11 milijoni ogroženih

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives?frontEndStage=ISC_WORKFLOW.

¹⁵ https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_Back_to_the_workplace_-_Adapting_workplaces_and_protecting_workers.

delovnih mest¹⁶ so turistične storitve na dnu kazalnika poslovnega zaupanja. Število nočitev v EU se je leta 2020 zmanjšalo za 52 %, število mednarodnih turističnih bivanj pa za 68 %¹⁷. Gospodarstva nekaterih držav članic so tudi močno odvisna od mednarodnega turizma in ne morejo nadomestiti izgube tujih potnikov z domačim turizmom. Z varnim ponovnim odprtjem potovanj in turizma se bo na milijone Evropejcev vrnilo na delovna mesta, prav tako pa obstaja možnost pospešitve okrevanja v številnih regijah EU¹⁸.

Obnovev potovanj na varen in predvidljiv način zahteva ponovno vzpostavitev zaupanja potrošnikov v varstvo njihovega zdravja in pravic. Prenosljiva aplikacija *Re-open EU* bo državljanom in državljanke še naprej zagotavljala zanesljive informacije o epidemioloških razmerah in pravilih po vsej EU (vključno z digitalnimi zelenimi potrdili) z izboljšanimi novimi, uporabniku prijaznimi funkcijami „potovalne poti“¹⁹. Jasen sistem za celotno EU za zagotavljanje popolnega zaupanja ljudi v javnozdravstvene standarde je lahko pravi korak naprej pri zagotavljanju jasnosti za potnike ter hkratnem odpravljanju preostalih pomislekov in odpiranju vrat za prihajajočo poletno sezono. Komisija je leta 2020 zagotovila dragocene smernice za sektorja prometa²⁰ in gostinstva, da bi jima pomagala čim bolj zmanjšati tveganja²¹. Prav tako je pozvala Evropski odbor za standardizacijo, naj pripravi dokument o standardizaciji kot podlago za zdravstvene in varnostne protokole za gostinski sektor, ki bo na voljo pred poletjem. To prostovoljno orodje bo pomagalo bolje obveščati in pripraviti podjetja v turizmu na popolnoma varen sprejem ljudi. Komisija bo sodelovala z državami članicami in industrijo za zagotovitev uspešne uvedbe tega „*pečata EU za zdravje v turizmu*“.

Komisija, države članice in turistični sektor bi morali še naprej sodelovati pri komunikacijskih kampanjah, katerih cilj je ponovna vzpostavitev zaupanja v varna potovanja v Evropi med Evropejci in Evropejkami, pa tudi potniki iz tretjih držav.

Tretji korak v pomoč turističnemu sektorju pri pripravah na varno odprtje je nadaljnja podpora podjetjem na terenu, zlasti malim in srednjim podjetjem (MSP) ter mikropodjetjem, pri zagotavljanju storitev, varnih pred COVID-19, in prilagoditvi turističnih produktov novi resničnosti. Države članice lahko v okviru naložbene pobude v odziv na koronavirus²² in programa REACT EU mobilizirajo podporo in naložbe za najbolj prizadete sektorje in regije, mehanizem za okrevanje in odpornost ter sredstva kohezijske politike pa bodo prispevali k trajnostnemu okrevanju najbolj prizadetih sektorjev. Evropski sklad za regionalni razvoj za obdobje 2021–2027 vključuje poseben cilj, in sicer podporo gospodarskemu razvoju in socialni vključenosti v kulturi in turizmu. Komisija bo pripravila priročnik o financiranju EU, s katerim bo deležnikom v turizmu pomagala opredeliti najpomembnejše vire financiranja EU za njihove projekte in naložbe.

---

¹⁶ Zlasti za mlade (13 % zaposlenih, mlajših od 24 let) in ženske (59 % zaposlenih).

¹⁷ Vir: Eurostat.

¹⁸ Komisija je 13. maja 2020 sprejela sklop smernic in priporočil v prvem svežnju o turizmu in prevozu: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/QANDA_20_870.

¹⁹ <https://reopen.europa.eu/sl/>.

²⁰ C(2020) 169/02.

²¹ Smernice EU za postopno ponovno vzpostavitev turističnih storitev ter zdravstvene protokole v gostinskih in nastanitvenih obratih (C(2020) 3251).

²² <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/4e2z-pw8r>.

Ponovne skupne izkušnje na kulturnih prizoriščih in dogodkih, območjih dediščine in v kulturnem turizmu bodo eden najvidnejših znakov ponovnega odprtja. Prav tako bodo bistvenega pomena za preživetje *kulturnega in ustvarjalnega gospodarstva*, ki so ga omejitve, uvedene za obvladovanje pandemije, še posebej močno prizadele. Ta sektor je leta 2020 izgubil približno 31 % svojih prihodkov, kriza pa je najbolj vplivala na uprizoritvene umetnosti (90-odstotno zmanjšanje) in glasbo (76-odstotno zmanjšanje)²³. Skupni pristop in skupni kazalniki bodo tudi v tem primeru v pomoč pri odločitvah za odpravo omejitev s krepitvijo zaupanja med občinstvom in obiskovalci, da odprtje poteka odgovorno. Komisija bo uporabila obstoječe strukture in mreže sodelovanja²⁴ za izmenjavo informacij o varnem ponovnem odprtju kulturnega sektorja. Za boljše usklajevanje ukrepov držav članic za varno nadaljevanje dejavnosti v kulturnem in ustvarjalnem sektorju bo Komisija pripravila smernice za sektorje na področju glasbe (festivali, prizorišča), avdiovizualnem področju (filmski festivali in tržnice, kinematografi, produkcijska prizorišča), področju uprizoritvenih umetnosti (festivali, prizorišča) ter za razstavne prostore, kot so muzeji ali galerije, knjižnice in območja kulturne dediščine.

Kulturni turizem spodbuja rast in ustvarja delovna mesta, pri čemer štirje od desetih turistov izberejo svojo destinacijo na podlagi kulturne ponudbe. Komisija bo v družbenih medijih začela namensko kampanjo EU o trajnostnem kulturnem turizmu, katere cilj bo promocija območij kulturne dediščine in kulturnih poti EU ter kulturnih dogodkov in festivalov. Ko bodo razmere to dopuščale, bodo nove pobude podprte v okviru programa Erasmus+ in njegovega ukrepa DiscoverEU za spodbujanje mladih pri odkrivanju evropske kulturne dediščine po železnici v evropskem letu železnic in po njem.

Krepitev globalne odpornosti proti COVID-19

Trajnosten izhod iz pandemije COVID-19 v EU je odvisen od napredka na svetovni ravni. Nobena država ali regija na svetu ne bo varna pred COVID-19, če ga ne zavezimo na globalni ravni, in samo globalni pristop lahko prinese rešitev za globalno krizo. Dokler virus kroži, bo še naprej terjal človeški davek. Ta je po vsem svetu že dosegel skoraj 120 milijonov potrjenih primerov, sporočenih pa je bilo več kot 2,6 milijona smrtnih žrtev. Nadaljnje kroženje pomeni tudi nadaljnje tveganje ponovnega izbruha in pojava novih različic, ki lahko prodrejo obrambo, ustvarjeno s cepivi. EU ima tako odgovornost kot interes, da izpolni svojo zavezo in se spopade s COVID-19 po vsem svetu.

EU je v ospredju mednarodnega odziva. Zagotovila je konkretno finančno, nujno in stvarno podporo mednarodnim partnerjem in državam po svetu. Do zdaj je ta pristop „Ekipa Evropa“²⁵ prispeval več kot 40 milijard evrov za mednarodno podporo v boju proti COVID-19.

Trajnosten pristop tako kot znotraj EU pomeni cepljenje. Zato EU odločno podpira delo v okviru instrumenta COVAX pri uvajanju cepiv po vsem svetu. Z več kot 2,2 milijarde evrov je EU s svojimi državami članicami kot „Ekipa Evropa“ med glavnimi podporniki instrumenta COVAX,

²³ <https://www.rebuilding-europe.eu/>.

²⁴ Na primer Creatives Unite – platforma za kulturni in ustvarjalni sektor / platforma kulturnega in ustvarjalnega sektorja, <https://creativesunite.eu/>.

²⁵ Pristop EU „Ekipa Evropa“ je pristop, s katerim se črpajo prispevki iz vseh institucij EU in združujejo sredstva, ki jih mobilizirajo države članice in finančne institucije EU, ob spoštovanju pristojnosti EU in postopkov odločanja, vključno s pravili glasovanja, ki so določeni v Pogodbah EU.

globalne pobude za zagotovitev enakopravnega dostopa do cepiv, pozvala pa je tudi vse partnerje, naj se ji pri tem pridružijo. V okviru *instrumenta COVAX* se je začela dobava odmerkov cepiv, v prvi polovici leta 2021 pa naj bi se začelo tudi deljenje cepiv z državami z nizkimi in srednjimi dohodki. To bi moralo zadostovati za cepljenje celotne zdravstvene delovne sile in vsaj 3 % njihovega prebivalstva, kar naj bi se pred koncem leta povečalo na vsaj 20 %. Humanitarna rezerva v višini 100 milijonov odmerkov s preglednim mehanizmom razporejanja bo pomagala zagotoviti vključujoč dostop ranljivih skupin prebivalstva do cepiv.

EU in njene države članice vzpostavljajo usklajen evropski pristop k deljenju cepiv z vzpostavitvijo *mehanizma EU za zagotavljanje dostopa do cepiv* na podlagi načel pravičnosti in postopne krepitve ter pristopov „brez odpadkov“ in Ekipa Evropa. Cilji so nadaljnja podpora in preseganje obstoječih dvostranskih pobud držav članic ter vzpostavitve in povečanje rezerve EU, ki se na pravičen način polni z deležem odmerkov iz držav članic. Mehanizem bo vzpostavljen in se bo razvijal postopoma, ko se bo izboljšala razpoložljivost cepiv in bodo določeni kvantitativni cilji. Cepiva bodo po možnosti usmerjena prek instrumenta COVAX in se bodo lahko še naprej delila neposredno z drugimi državami, s posebnim poudarkom na Zahodnem Balkanu, sosednjih državah in Afriki. EU bo prav tako še naprej spodbujala usklajevanje in logistiko ter sofinancirala prevoz cepiv prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite.

EU in njene države članice kot Ekipa Evropa bodo hkrati še naprej podpirale pripravljenost na strategije cepljenja in njihovo izvajanje na državni in regionalni ravni, kar bo zagotovilo skupno ukrepanje v partnerstvu z regionalnimi in globalnimi akterji, vključno s humanitarnimi akterji. Dolgoročno gledano bo bistvenega pomena sodelovanje s partnerskimi državami, zlasti v Afriki, za okrepitev zdravstvenih sistemov in proizvodnje, vključno z zmogljivostmi za cepiva, diagnostiko in terapijo.

Za povečanje proizvodnje cepiv na svetovni ravni in njihove dostave v države v stiski je potrebno okrepljeno globalno sodelovanje med javnimi organi, razvijalci in proizvajalci cepiv, da se zagotovi prostovoljno izdajanje licenc za potreben prenos tehnološkega znanja in izkušenj. EU podpira takšna prizadevanja, tudi v okviru Svetovne trgovinske organizacije. Sodelovala bo z drugimi državami proizvajalkami cepiv v izogib motnjam v tesno povezanih dobavnih verigah. EU bo zagotovila tudi, da se njen sistem za *preglednost in dovoljenja* za izvoz cepiv proti COVID-19, ki določa številne izjeme²⁶, uporablja na pošten in pravičen način.

Pripravljenost za odziv na ponovni izbruh COVID-19

Ključni zdravstveni ukrepi, ki se izvajajo, in sicer cepljenje, testiranje in sledenje ter pripravljenost na različice, so veliko zagotovilo, da je preobrat pri napredku, kot smo ga občasno doživeli v zadnjem letu, manj verjeten. Vendar izkušnje z ohlapnejšimi omejitvami, ki jim je sledil ponovni izbruh virusa, pomenijo, da je pomemben del krepitve zaupanja prepričanje, da bodo EU in države članice v primeru ponovnega izbruha, na primer zaradi nove različice, pripravljene ukrepati. Zgoraj opisani okvir ECDC bo še posebej koristen pri hitrem prepoznavanju morebitnega tveganja ponovnega izbruha in izpostavljanju najustreznejših omejitev, ki naj bi se uporabile.

---

²⁶ Izjeme zlasti vključujejo dostave v države z nizkim in srednjim dohodkom, navedene na seznamu zavez instrumenta COVAX, in izvoz cepiv, kupljenih in/ali dostavljenih prek instrumenta COVAX.

Komisija pri zdravstvenem odzivu še naprej podpira države članice prek **mehanizma Unije na področju civilne zaščite**. Njegov *Center za usklajevanje nujnega odziva 24/7* lahko v nekaj urah olajša in financira napotitev ekip za nujno medicinsko pomoč (kot v nedavnem primeru napotitve romunskih, danskih in belgijskih zdravnikov ter medicinskih sester in tehnikov na Slovaško), kritično medicinsko opremo, cepiva (kot je Francija nedavno delila odmerke s Slovaško in Češko) ter osebno zaščitno opremo (vključno z rezervo medicinske opreme v okviru rescEU). Instrument za nujno pomoč omogoča hiter čezmejni prevoz bolnikov za razbremenitev zdravstvenih ustanov.

Dolgoročno gledano mora EU vzpostaviti tudi močnejši okvir za odpornost in pripravljenost na morebitne prihodnje pandemije. To je že cilj predlogov za **evropsko zdravstveno unijo**, pa tudi trenutnega dela v zvezi z organom za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere. Tudi sedanja revizija mehanizma Unije na področju civilne zaščite bo podprla ta prizadevanja. Čim prej bi bilo treba sprejeti predloge za evropsko zdravstveno unijo za okrepitev okvira zdravstvene varnosti EU. Komisija bo na zahtevo članov Evropskega sveta v **sporočilu o pridobljenih izkušnjah** predstavila vizijo za odpornost in pripravljenost.

EU bi morala razmisliti tudi o tem, ali bi bilo treba uspeh drugih izrednih ukrepov, sprejetih v preteklem letu, kot je sistem zelenih voznih pasov, konsolidirati v okviru, ki se lahko aktivira v odziv na morebitne nove krize. Prihodnja **strategija za schengensko območje** bo ponudila tudi možnost vzpostavitve trdnih mehanizmov za načrtovanje in usklajevanje ravnanja v nepredvidljivih razmerah za ukrepe v zvezi z notranjimi in zunanji mejami, ob upoštevanju izkušenj s krizo in potrebe po čim večji omejitvi morebitnih motenj v prostem pretoku in delovanju enotnega trga.

4 PRIHODNJI KORAKI

V naslednjih nekaj mesecih pandemije COVID-19 bodo potrebni odločni ukrepi za zagotovitev vzdržnega in varnega ponovnega odprtja naših družb in gospodarstev. Potrebna so usklajena prizadevanja na vseh ravneh, da se zagotovi čim večja učinkovitost sprejetih ukrepov pri zmanjševanju incidence virusa, podpiranju državljanek, državljanov in podjetij ter omogočanju, da kot družba spet zaživimo v običajnih razmerah. Komisija poziva vse institucije in države članice EU, naj nadaljujejo skupna prizadevanja. Zlasti pomembno je okrepiti prizadevanja na področju komuniciranja.

Evropski svet

- naj pozove k dogovorjenemu pristopu k varnemu ponovnemu odprtju na podlagi trdnega znanstvenega okvira;
- naj podpre nadaljnje usklajevanje prizadevanj za zajezitev pandemije na svetovni ravni na podlagi pristopa Ekipe Evropa.

Evropski parlament in Svet

- naj pospešita razprave ter dosežeta dogovor o predlogih za digitalno zeleno potrdilo;

- naj pospešita razprave in dosežeta dogovor o zakonodajnih predlogih za zdravstveno unijo pred koncem leta.

Evropska komisija

- naj nadalje podpira povečanje proizvodnje cepiv in pravočasno izpolnitev pogodbenih obveznosti;
- naj nadalje razvije tehnične rešitve na evropski ravni za povečanje interoperabilnosti nacionalnih sistemov za olajšanje potovanj, izmenjave podatkov in sledenja stikom;
- naj predlaga evropsko strategijo na področju terapevtikov.

Države članice

- naj zagotovijo pospešitev programov cepljenja v skladu s povečano dobavo;
- naj zagotovijo, da so začasne omejitve za boj proti COVID-19 sorazmerne in nediskriminatorne;
- naj glede na pričakovano hitro sprejetje predloga pospešijo tehnične priprave na uvedbo digitalnega zelenega potrdila;
- naj hitro izvedejo vsa priporočila in razvijejo potrebno infrastrukturo za uporabo razpoložljivih orodij za boj proti pandemiji.